

Overschie Schaakt

juli & augustus 2009

Afzender :

**Schaakgenootschap Overschie
p/a Gordelweg 226-G,
3039 GB Rotterdam**

Chinees Specialiteiten Restaurant

NEW CITY

又一村酒樓

Abtsweg 71 - 73
3042 GA Rotterdam
Tel. 010 - 4 15 82 41
Fax 010 - 4 62 65 76

Openingstijden
Maandag tot Zondag
van 12.00 - 22.00 uur
Woensdag van 16.00 - 22.00 uur
Dinsdag gesloten
(behalve op feestdagen)

Naast het vertrouwde Chinese
"à la carte" restaurant beschikken
wij ook over een Oriëntaals Fondue
en Grill restaurant.
In een aparte zaal in ons
restaurant kunt u aan speciale
tafels zelf uw gerechten bereiden

SCHAAKGENOOTSCHAP OVERSCHIE

ALGEMENE INFORMATIE	INHOUD	BLZ.
verenigingsavond : elke vrijdag van 20.00 tot 24.00 uur, jeugd vanaf 18.45 uur	De Schaakolympiade <i>(W. Hajenius)</i>	2
verenigingslokaal : Rodenburgstraat 59, 3043 TT Rotterdam telefoon 010 - 415 61 89	Bouwmeester voorbij - deel 2 <i>(W. Hajenius)</i>	8
postadres : Gordelweg 226-G, 3039 GB Rotterdam	Moderne voorbereiding <i>(Hans Ree)</i>	15
gironrekening : 6 9. 3 3. 8 9 t.n.v. Penningmeester SG Overschie	Agenda 2009 - 2010 <i>(E. Brandenburg)</i>	17
bankrekening : 254681018 t.n.v. Penningmeester SG Overschie	Ledenlijst	18
contributie : Senioren € 81,00 per jaar Senioren 65+ € 54,00 per jaar Junioren € 54,00 per jaar Aspiranten € 40,50 per jaar Huisgenoten en dubbelleiden 5% korting		
website SGO : http://www.xs4all.nl/~ochtmanh/sgo		
redactie clubblad : A. van Kempen hw.vankempen@telfort.nl tel 010-4623688 06-24955255		

BESTUUR

Voorzitter R.M. Duin	: Rotterdamse Rijweg 64 3043 BM Rotterdam	010-4621733 r.m.duin@planet.nl
Vice-voorzitter R. Verbeek	: Prins Mauritsingel 76 C 3043 PJ Rotterdam	010-4158628 info@assurantiekantoorverbeek.nl
Secretaris A. van Kempen	: Gordelweg 226-g 3039 GB Rotterdam	010-4623688 / 06-24955255 hw.vankempen@telfort.nl
Penningmeester M. Degeling	: Joliotplaats 388 3069 TL Rotterdam	010-2867204 m.degeling@hetnet.nl
Wedstrijdleader E. Brandenburg	: Boerhavenlaan 60-a 3112 LK Schiedam	010-4260548 erikb@kabelfoon.nl
Co-wedstrijdleader J. Smit	: Maskerbloemstraat 8 3053 EE Rotterdam	010-4209680 / 06-53223783 hansmit@kpnplanet.nl
Jeugdleader J. v/d Meer	: Burg. Baumannlaan 42 3043 AM Rotterdam	06-34927442 hupavs@hotmail.com
Comm. van mat. H. Doornheim	: Beeningerstraat 32-a 3042 TL Rotterdam	06-51966373 jld@worldonline.nl

De Schaakolympiade

Willem Hajenius

Uit de titel valt al af te leiden dat het hier niet de "gewone" olympiade betreft. Nee, schaken heeft zijn eigen olympiade! Niet dat er niet gepoogd wordt om schaken te laten meedoen aan het "echte werk", maar ja, schaken lijkt toch wat anders dan honderd meter binnen de tien seconden te lopen, de schaker heeft meestal véél meer tijd nodig voor slechts één enkele zet, en dan is het vaak nog niet eens een goeie. Toch zet dit streven, om ook mee te mogen doen aan de échte olympiade, het schaken - en de schakers - op het verkeerde been. Want de FIDE-bobo's hebben in hun onmetelijke wijsheid immers beslist, dat om een waterkansje op deze erkenning te behouden, ze ook het doping-reglement dienen toe te passen! Maar daarover straks meer.

De schaakolympiade vindt elke twee jaar plaats, dus dubbel zo snel als de echte. Het begon allemaal in 1924 in Parijs, toen de wereldschaakbond FIDE werd opgericht. Dit eerste toernooi was nog onofficiëel, maar vanaf Londen 1927 werd het ernst. Het werd steeds groter en mooier: Den Haag 1928 had nog maar 17 landen te gast, Siegen 1990 zag al 60 landen aanschuiven, en nu in Dresden 2008 deden er maar liefst 154 landen mee!

Een ander, aangenaam verschijnsel was de emancipatie van de vrouw: pas in 1957 kwam er de eerste olympiade voor vrouwenploegen, in Emmen. De mannen-olympiade was er het jaar daarna, in München. Het vrouwentoernooi bleef bijna twintig jaar apart, pas in 1976 in Haifa kwam er de eerste gemeenschappelijke olympiade. Trouwens, tegenwoordig heet het niet meer een vrouwen- en een mannen-olympiade, maar wordt het officieel gesproken over de vrouwen- en de "open"-olympiade. Dit omdat de vrouwen in de loop der jaren zo sterk zijn geworden dat sommige echt wel hun "mannetje" staan, en liever bij de heren meedoen, denk maar aan Judith Polgar!

En omdat de grote meerderheid van de spelers jeugdig en mooi zijn, spruiten er uit de olympiade vele mooie dingen, veel schakers hebben er hun lief gevonden! Het bontst maakte de Amerikaan John Donaldson het in Thessaloniki 1988: drie ronden voor het einde "ontvoerde" hij zijn bruid-in-spé, de Russische Elena Akhmilovskaya naar de Amerikaanse ambassade en trouwde daar met haar! Door dit voorval raakte het Sovjet vrouwenteam haar eerste plaats kwijt, en haalden "slechts" zilver, in die tijd een blamage! John heb ik in 2000, tijdens mijn eerste Amerikaanse toernooi leren kennen als een vriendelijke, rustige jongen. Daar zwaait hij - nog steeds - de scepter in de befaamde schaakclub van het Mechanics Institute te San Francisco. Dit jaar was hij er ook weer bij, als non-playing captain. Elena niet, ze schaakt al vijf jaar niet meer, was al snel van John gescheiden en getrouwd met een ander,

ook een profschaker, en woont nog steeds in Amerika. Niet alle sprookjes hebben een *happy-end*!

John Donaldson

De Olympiade in Dresden vorig jaar bracht een groot aantal wijzigingen t.o.v. vorige edities. Ten eerste werd het puntensysteem veranderd: vroeger telden eerst de bordpunten en dan pas de matchpunten; nu werd dit omgedraaid. Verder werd het aantal ronden van 14 teruggebracht tot 11, vooral om de kosten binnen de perken te houden. En tot vreugde van velen, bestaat een ploeg tegenwoordig uit vier spelers en één reserve, zowel bij de vrouwen als in het "open". Vroeger was dat respectievelijk 3+1 en 4+2, nu is het helemaal gelijk. Geen goede beurt voor België, dat zoals gewoonlijk geen damesteam afvaardigde, en dat terwijl er in een buurland gespeeld wordt! Onze dames verdienen beter!

De meest in het oog springende verandering was echter iets heel anders: het *zero-tolerance* beleid met laatkomers. FIDE had een paar maanden geleden een nieuwe regel ingevoerd: bij het begin van de partij dienen beide spelers aanwezig te zijn. Dat van een klein uurtje te laat komen kan niet meer. Er valt wel iets voor te zeggen, het is leuker voor de sponsors en de fotografen, en in elke andere sport moet men ook op tijd zijn. Wel eens een voetbalmatch gezien waar de helft van de spelers gewoon wat later komen aankakken? In principe denk ik OK, maar wat er hier gebeurde, was ronduit een verschrikking.

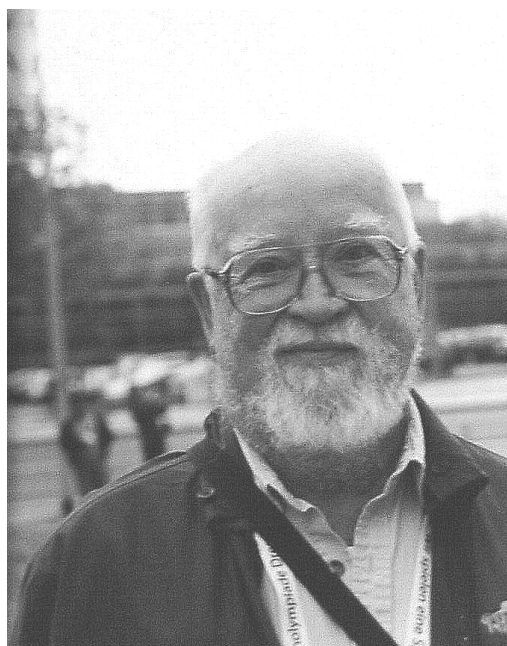
Het schrijnendste "geval" was wat er met de Bulgaarse grootmeester Ermenkov gebeurde: hij was op tijd aan zijn bord, bemerkte toen dat hij geen schrijvertje bij zich had, ging naar een arbiter om er eentje te vragen, en op dat moment klonk het startsignaal. Toen hij aan zijn bord terugkwam, had een andere arbiter hem al een nul gegeven. Protesteren haalde niets uit.

Ook met vele anderen gebeurde zo iets. In de laatste ronde stond de tegenstander van mijn vriend Bill Hook (Britse Maagdeneilanden) achter zijn bord, kreeg toch een nul, want bij het startsignaal moest je aan je bord zitten! Zijn teamgenoten (Malawi) hebben toen als protest meteen opgegeven. Bill zelf was er hevig ontdaan van, als oudste deelnemer (83 and still going strong!) aan zijn zoveelste Olympiade had hij al veel gezien, maar dit sloeg alles. Toen heeft hij als gentleman voorgesteld of ze dan maar een vriendschappelijk potje zouden spelen, en tot zijn vreugde gebeurde dat ook. Trouwens, die Maagdeneilanden zijn ook niet meer wat ze geweest waren: hun complete vrouwenteam bleek overduidelijk zwanger!

Over Bill Hook: behalve dat hij zijn leven aan het schaken heeft toegewijd, waren/zijn er nog drie andere gebieden waar hij zijn sporen heeft verdiend: gokken (!), schilderen en fotograferen. Onlangs kwam bij *New In Chess* zijn memoire uit: een prachtig boek, die ik iedereen van harte kan aanbevelen! Al zijn interesses komen aan bod, wat dit tot een zeer leesbaar geheel maakt. Mijn quote aan NIC was dan ook:

"Congratulations for publishing Bill Hook's memoir. Despite encountering much adversity in life, every page exudes a magnificent 'joie de vivre'. A collection of valuable life-lessons that touches a soft spot in every chessplayer's heart!"

"Hooked on Chess" - Bill Hook
New In Chess 2008 ISBN 978-90-5691-220-8

Bill Hook

In Dresden werden zo ongeveer alle records gebroken. Er deden in totaal 154 ploegen mee in de "open" en 118 bij de vrouwen. Tussen al dat volk zaten maar liefst 220 grootmeesters en 130 IM's, in totaal bijna 2000 mensen: spelers, captains, arbiters en officials. Veel deelnemers zagen in Dresden voor het eerst in hun leven sneeuw!

De opening was een show apart. In de Arena Eishalle werd een spectaculaire show opgevoerd, met schaatsers, balletdansers, zangers, acrobaten, schoolkinderen die als vlaggendragers waren ingezet, alles in exotische spotlights. Het kostte wel 20 euro de man om binnen te mogen, maar dan had je ook waar voor je geld en was je de hele avond onder de pannen. FIDE president Kirsan Ilyumzhinov was verhinderd wegens een auto-ongeluk op weg naar het vliegveld van Moskou, zodat "good old" Florencio Campomanes de honneurs waarnam. Er waren ruim 4000 toeschouwers, kassa dus!

De openingsshow in de Arena Eishalle

Dresden is een grootse en imposante stad. Het was voor het eerst dat ik het voormalige oostblok betrad, en het was een aparte gewaarwording. Van München noord- en dan oostwaards, Praag bleek dichterbij dan Dresden. Hoewel het in principe nu "gewoon" Duitsland is, kreeg ik toch het gevoel in een ander land te zijn. Grote appartementsgebouwen, blokken van honderden meters lang. De hele brede lanen, de voelbare nabijheid van Polen en Rusland. Ik trof er zelfs een straatmuzikant aan bij de kathedraal, die een lied van Bob Dylan zong: eerst in het Engels, vervolgens in het Duits, en tenslotte in het Russisch! Waar vind je zo iets? Die twee euro die ik hem gaf, waren een pleister op de wonde van lang vervlogen tijden.

Nog meer jeugdsentiment kwam opborrelen: ik bevond me immers in de hoofdstad van Saksen! En wie ooit in zijn jeugd de boeken van Karl May heeft gelezen, weet waarover ik het heb: Old Shatterhand, Old Firehand, Old Surehand, Old Death en Old Wabble, het waren allemaal Saksers, die samen met de lokale inboorling Winnetou, het Opperhoofd der Apachen, het Goede vertegenwoordigden in het Wilde Westen. Want, zoals de schrijver het placht uit te drukken, "aan de heldere oogopslag, de edele trekken van het gelaat, en het nobele karakter, was het duidelijk dat we hier met een Sakser te doen hadden". Voorin de boeken staat dan ook: *De jongens kunnen er ridderlijkheid, eerlijkheid en flinkheid van leren*. En dat terwijl Karl May al zijn verhalen uit zijn (ongetwijfeld dikke) duim zoog, aan zijn Stammtisch in het café, zonder ooit ook maar in het buitenland te zijn geweest! Er is ook nog een link met het schaken: Lothar Schmidt uit Bamberg, bij u bekend als de arbiter van Spassky-Fischer in 1972, is de alleen-vertegenwoordiger van de Karl May boeken. Dat heeft hem zeker geen windeieren gelegd, want zo kon hij zijn imposante schaakbibliotheek bekostigen, die dan ook de grootste particuliere verzameling van de wereld is.

Iedereen, die de naam "Dresden" hoort, denkt meteen aan het verschrikkelijke bombardement van de Amerikanen en Britten, dat volstrekt onnodig was, want midden Februari '45 was de oorlog al op zijn eind: op 8 Mei wandelde het Rode Leger binnen zonder te kloppen. Fosforbommen bliezen 35000 levens uit in een allesverterende vuurstorm. Het duurde erg lang voordat de oorlogswonden van de stad geheeld waren.

Voor de restauratie van de Frauenkirche hield het hele land inzamelingen, en op 30 Oktober 2005 werd ze weer ingehuldigd, als een feniks uit de as herrezen. Ze is het symbool van vernieuwing en genezing, van vrede en verzoening.

De Frauenkirche

De oude gebouwen en monumenten zien er zwart uit. Er is bewust voor gekozen om ze niet schoon te maken, het roet van de brand is een duidelijke waarschuwing voor de nieuwste generaties hoe het in ieder geval niet moet. In Dresden zegt men dan ook dat er twee soorten gebouwen staan: zwarte, ouder dan 60 jaar, en witte, nieuwere dus. Zwarte en witte stukken op het schaakbord des levens...

Dagelijks waren alle 554 partijen *live* te volgen op het internet, maar ondanks het comfort van de moderne technologie kwamen honderden mensen zelf poolshoogte nemen, om toch maar van dichtbij de coryfeën met eigen ogen te aanschouwen. Kamsky, Korchnoi, Kramnik, en dit is alleen nog maar de "K" van ons schaakalfabet! Wel even 9,50 euro dokken voor één middag aapjes kijken; het kapitalisme hebben ze hier snel aangeleerd!

Jammer genoeg kon ik niet de hele rit uitzitten, maar na harde strijd won Armenië bij de mannen en Georgië bij de vrouwen. Nederland, België en Brazilië hebben allemaal goed gespeeld, dus ben ik tevreden!

Laatste ronde: er wordt hard om de ereplaatsen en de medailles gevochten. Oekraïne verliest met 3.5 - 0.5 van de Verenigde Staten. Aan het eerste bord verloor Ivanchuk van Kamsky. Diep ontgoocheld verliet hij in sneltreinvaart de plek des onheils, schopte tegen een zware cementen zuil, sloeg hard met zijn handen op de toeg van de bar, en ging er als een speer vandoor. Met in zijn kielzog een aantal officials, die hem probeerden te pakken te krijgen om ... een plasje te laten plegen! Mooi niet dus. Grote consternatie, want weigeren om dat plasje te doen kan in principe een schorsing van twee jaar betekenen, plus het ongeldig verklaren van al je partijen, en dus ook de uitslagen. Zelfs de medailles zouden opnieuw gerangschikt kunnen worden! Uiteindelijk besloot de FIDE een speciale zitting aan dit incident te weiden, op de eerste rustdag van het Corus-tornooi in Nederland.

Wel, het doet me goed om u nu, heet van de naald, te mogen berichten dat Ivanchuk vrijgesproken is! Het werd in de vorm van "procedurele fouten" gegoten, er zou geen officiële "doping control officer" aanwezig zijn geweest, en verder was Engels niet de eerste taal van Ivanchuk, zodat hij het verzoek waarschijnlijk niet begrepen had, en speelde zijn opgewonden toestand na zo'n frusterende nederlaag ook een rol. Met de mantel der liefde werd dit dus afgedekt door de commissie van wijze mannen. Driewerf hoera!

Toch is die doping-heksenjacht een onverkwikkelijke zaak. Wist u dat de top 45 spelers zich ten alle tijde beschikbaar moeten houden voor een mogelijke dopingcontrole? En dat daarbij de officiële lijst van "verboden middelen" wordt gehanteerd? Alsof dat wielrennerspul een mens beter zou laten schaken! Want het is zoals een echte schaker laatst tegen me zei: "onze doping, dat is de computer!"

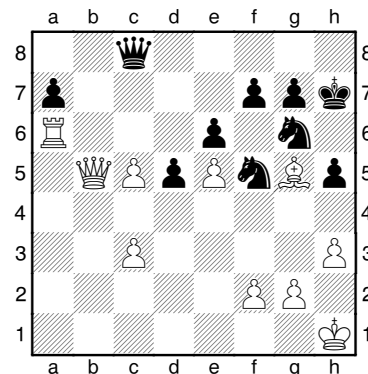
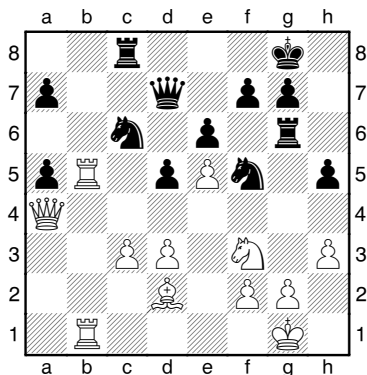

Kamsky,G (2729) – Ivanchuk,V (2786) [C19] 38th Olympiad Dresden GER (11), 25.11.2008

Links Kamsky, rechts Ivanchuk

1.e4 e6 2.d4 d5 3.♘c3 ♙b4 4.e5 c5 5.a3 ♙xc3+ 6.bxc3 ♘e7 7.♗g4 ♔f8 8.♙d2 ♚c7 9.♙d3 b6 10.♘f3 ♙a6 11.dxc5 ♚xc5 12.0-0 ♙xd3 13.cxd3 ♘bc6 14.a4 h5 15.♗g5 ♘f5 16.♟fb1 ♔g8 17.♟b5 ♚e7 18.♚f4 ♚d7 19.♟ab1 ♟c8 20.h3 ♟h6 21.a5 bxa5 22.♚a4 ♟g6

23.♟xa5 ♟c7 24.♟ab5 ♚c8 25.♙f4 ♔h8 26.♔h2 ♔g8 27.♔h1 ♔h8 28.♟c5 ♔g8 29.d4 ♚d7 30.♚b5 ♚c8 31.♟a1 ♔h7 32.♟a6 ♘ce7 33.♘g5+ ♟xg5 34.♙xg5 ♟xc5 35.dxc5 ♘g6

36.c6 ♘xe5 37.♚b7 ♘d6 38.♚xc8 ♘xc8 39.♙e3 ♔g6 40.c7 1-0

Bouwmeester voorbij 2

Vorige keer zijn we gestopt na de 10de partij, een zwaar bevochten remise waar Botwinnik, ondanks uren analyse, de winst niet had kunnen vinden.

Desondanks heeft hij een punt voorsprong maar nu komt Lasker om de hoek kijken !

Lasker ? Die is toch al in 1941 overleden, kon weliswaar veel maar toch niet 10 jaar na zijn dood in Moskou zijn.

Natuurlijk niet, maar Lasker had in zijn vele matches ontdekt dat het een voordeel is als je in een match enkele partijen kantje boord remise houdt. Zo ook in deze match : in de partijen 8 t/m 10 en 13 t/m 16 maakt Bronstein met moeite remise. Hij wint de 11de en de 17de partij !

Het gelijk van Lasker bewezen ? Zie de komende matches met Smyslof.

In de match houdt Botwinnik overigens een minieme voorsprong, tot en met de 20ste partij, daarna slaat de vermoeidheid toe en komt Bronstein aan het woord (zie de magistrale 22ste verderop)

Interessant zijn de opmerkingen voor en na de partijen uit het match-dagboek van Botwinnik, zo schrijft hij na de 10de partij :

Terrible – 1) time trouble, 2) weak analysis (shameful)

Mikhail Botwinnik was bepaald niet zachtmoedig, niet voor zijn omgeving maar zeker ook niet voor zichzelf !

Na de 15de partij (remise waarin Botwinnik in tijdnood zijn kansen verspeeld) :

All went well, but did not think out properly the king manoeuvre and towards the end played like an idiot.

Schrijft de wereldkampioen over zijn eigen spel !

Drie dagen later staat de 16de partij op de rol, leest wat Botwinnik vooraf schrijft :

There is no other way, other than to genuinely play well. Work fully 100% with cunning, watch for threats while thinking up good things, economise on time.

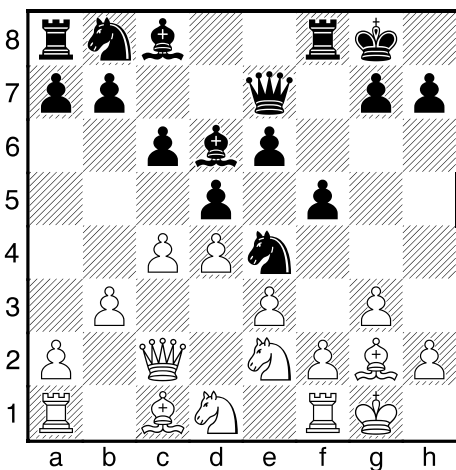
Let's go !

Bronstein, David I - Botvinnik, Mikhail

World Championship 19th Moscow (16), 20.04.1951

(aantekeningen naar die van Salo Flohr)

**1.d2-d4 e7-e6 2.c2-c4 f7-f5 3.g2-g3 Pg8-f6
4.Lf1-g2 Lf8-e7 5.Pb1-c3 0-0 6.e2-e3 d7-d5**
Geeft het verschil aan tussen beide spelers, Botvinnik is een voorstander van de Stonewall terwijl Bronstein het flexibelere d7-d6 prefereert; een kwestie van smaak.
**7.Pg1-e2 c7-c6 8.b2-b3 Le7-d6 9.0-0 Dd8-e7
10.Dd1-c2 Pf6-e4 11.Pc3-d1**

Een interessant idee, wit vermijdt de ruil en wil het paard naar e5 brengen.

11...Pb8-a6

Boleslavsky beveelt 11..c5 aan :

11...c6-c5 12.c4xd5 (12.d4xc5 Ld6xc5 13.c4xd5 Pb8-a6 14.a2-a3 e6xd5 15.Pd1-c3 Lc8-e6 16.Lc1-b2 met licht voordeel voor wit, Fritz 9) 12...e6xd5 13.Pd1-c3 Lc8-e6 14.Lc1-a3 eveneens met een licht voordeel voor wit (Flohr und Fritz)

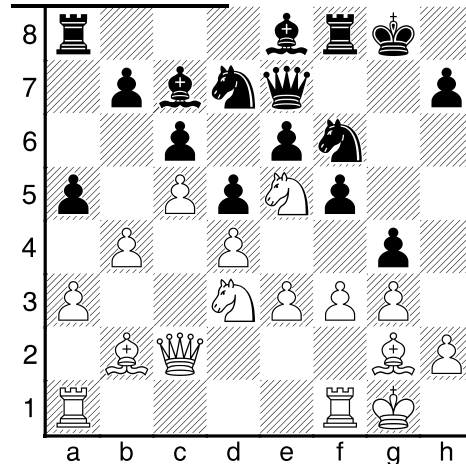
12.Pd1-b2 Lc8-d7 13.c4-c5 Ld6-c7 14.Pb2-d3 Ld7-e8 15.b3-b4 Pa6-b8 16.Lc1-b2 a7-a5

Door 13.c5 te spelen probeerde Bronstein actief te worden op de damevleugel. Echter, na 16..a5 is wit niet langer bij machte om de opmars van zijn b-pion te ondersteunen. Volgens Flohr staat zwart nu iets beter omdat hij veld e5 goed verdedigd heeft.

17.a2-a3 Pb8-d7 18.Pd3-e5 Pe4-f6 19.Pe2-c1 g7-g5 !

Patentzet van Botvinnik, de opzet is de witte pion die op f3 komt te ruilen en zo veld e4 voor het zwarte paard beschikbaar te houden.

20.f2-f3 g5-g4 21.Pc1-d3

Veiliger ware het afsluiten van het centrum met 21.f4 maar aan winst hoeft wit dan niet te denken, vergeet niet dat hij een punt achter staat.

21...g4xf3 22.Lg2xf3 Pf6-e4 23.Ta1-e1

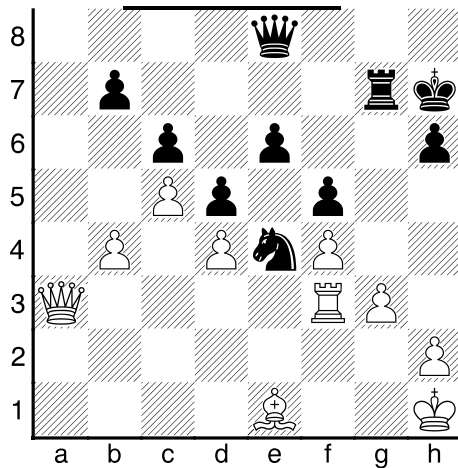
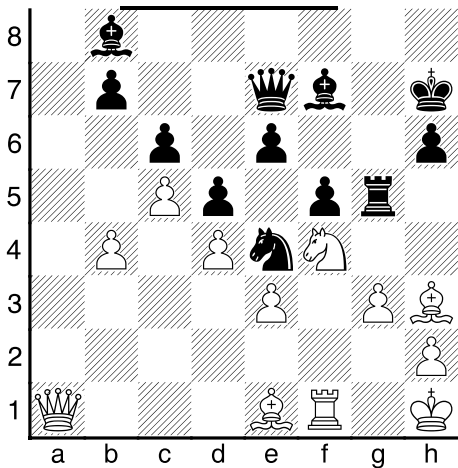
Het strategische gevecht is in zwart's voordeel geëindigd. Zijn beheersing van e4 is belangrijker dan wit's beheersing van f4. Beter alternatieven (dan 23.Te1) zijn :

23.Lf3-g2 Pd7xe5 24.d4xe5 De7-g5 25.Pd3-f4 Le8-f7 of 23.Kg1-h1 Pd7xe5 24.d4xe5 De7-g7; beide met een licht voordeel voor zwart.

23...Pd7-f6 24.Pd3-f4 Kg8-h8 25.Te1-e2 Pe4-g5 26.Lf3-g2 Tf8-g8 27.Lb2-c3

De loper wordt omgespeeld om g3 te dekken.

27...Pg5-e4 28.Lc3-e1 a5xb4 29.a3xb4 Pf6-h5 30.Pf4-d3 Ph5-f6 31.Dc2-b1 Le8-h5 32.Te2-b2 Lh5-e8 33.Tb2-a2 Ta8xa2 34.Db1xa2 Lc7-b8 35.Da2-b2 h7-h6 36.Pd3-f4 Kh8-h7 37.Kg1-h1 Pf6-g4 38.Pe5xg4 Tg8xg4 39.Lg2-h3 Tg4-g5 40.Db2-a1 Le8-f7

De laatste paar zetten werden in tijdnood gemaakt, er zijn geen grote veranderingen opgetreden. De loper naar h3 brengen was een misser, met zijn afgegeven zet brengt wit hem terug naar de grote diagonaal.

41.Lh3-g2 Tg5-g8 42.Lg2-f3 Pe4-f6 43.Da1-b2 Pf6-g4 44.Db2-e2 Pg4-f6 45.Tf1-g1 Pf6-e4 46.Tg1-f1

Wit blijft 'passen'. Waarom geen gebruik gemaakt van het tempo met 46.b4-b5 Pe4-g5 47.b5xc6 b7xc6 48.Le1-c3 met net iets meer spel dan in de partij. Of het advies van Boleslavsky, 46.h3 met, als het kan, g4.

46...De7-e8 47.De2-d3 (?)

Een onnauwkeurigheid, waarna zwart een aantal voordelige afruils kan doen, beter 47.Dd1 om Lh5 te verhinderen.

47...Lb8xf4 48.e3xf4 Lf7-h5 49.Dd3-a3

Als gevolg van zijn passieve spel is wit in een moeilijke stelling terecht gekomen. Hij is nu gedwongen om de ruil van de lopers van de witte velden toe te staan, want na 49.Lf3-g2 De8-a8 50.Dd3-c2 Da8-a3 51.Kh1-g1 Tg8-a8 komen de zwarte stukken via de a-lijn binnen. Flohr geeft als alternatief 49.Lf3xe4 d5xe4 50.Dd3-a3, Lh5-f3+ en 51...Dh5 met aanval.

49...Lh5xf3+ 50.Tf1xf3 Tg8-g7

Deze stelling is strategisch gewonnen voor zwart, het paard op e4 domineert de loper op e1, maar zolang wit de a-lijn vasthoudt is de winst nog niet eenvoudig. In het vervolg manoeuvreert Botwinnik goed, met iedere zet versterkt hij zijn stelling.

51.Kh1-g2 De8-d8 52.Kg2-f1 Dd8-f6 53.Tf3-d3 h6-h5 54.h2-h4 Tg7-g8 55.Td3-d1

Hij had moeten proberen tegenspel te krijgen met 55.Da7. In razende tijdnood was Bronstein van plan om 55.Tb3 te spelen en hij had de toren als vastgepakt tot hij zag dat pion d4 en prise staat. Hij was verplicht met de toren te spelen.

Df6-g7 56.Da3-f3 Kh7-h6 57.Kf1-g2

Met 57.Td3 op verwickelingen aansturen werkt niet:

57.Td1-d3 Tg8-a8 58.Td3-a3 Ta8xa3 59.Df3xa3 Dg7xd4 60.Da3-a8 Dd4-d3+ 61.Kf1-g1 Dd3-e3+ 62.Kg1-f1 Pe4-f6 tot zover Flohr, Der Fritz plakt er nog 63.Da8-b8 De3-d3+ 64.Kf1-g1 Kh6-g6 65.Db8-e5 Dd3-f3 66.Le1-c3 Df3xg3+ 67.Kg1-f1 Dg3-d3+ 68.Kf1-e1 Dd3-b1+ 69.Ke1-e2 Db1-e4+ achter.

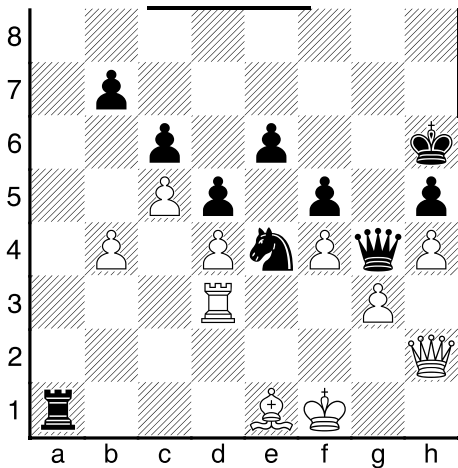
57...Tg8-a8

Nu is de witte stelling hopeloos.

58.Td1-d3 Ta8-a2+ 59.Kg2-f1 Ta2-a1

Hierover dacht Botwinnik 50 minuten na, met als gevolg dat hij voor de 3de keer in deze partij in tijdnood kwam.

60.Df3-g2 Dg7-g4 61.Dg2-h2

De witte toren kan niet spelen vanwege Td1, de koning kan niet spelen en de dame heeft enkel g2 en h2 ter beschikking. Botwinnik had nu enkele zetten met zijn koning moeten doen om zijn tegenstander ervan te overtuigen dat diens laatste hoop – tijdnood – hem niet zou helpen.

Tijdcontrole overigens bij de 72^e zet, koningszetten genoeg om herhaling van stellingen te voorkomen.

Merk op dat in een geval als dit het nogal een verschil kan zijn wat de toernooiregels zijn; in de KNSB ben je gedwongen 'door te spelen', na de 40^e geen tijd erbij, uitvluggeren, whatever happens !

Er zijn echter ook veel toernooien waar je per zet 30 seconden erbij krijgt, dan heb je na 20 zetten met de koning weer 10 minuten op de klok om de winst te vinden....

61...Dg4-g8 62.b4-b5 Dg8-a8 63.Dh2-b2 Da8-a5 64.Td3-e3 c6xb5 65.Te3-e2 Da5-a4 66.Kf1-g2 Ta1-d1

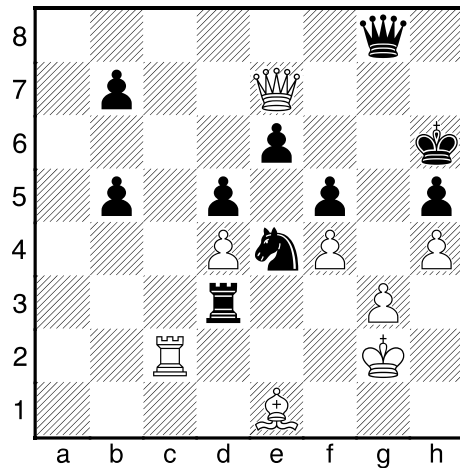
Dat zou er echter niet van komen, de volgende dag loopt hij tegen een typisch staaltje 'Bronstein denken' aan :

Botvinnik, Mikhail - Bronstein, David I

World Championship 19th Moscow (17), 22.04.1951

(aantekeningen naar die van Evgeny Sveshnikov en Garry Kasparov)

Niet slecht maar 66...Da4-d1 67.Te2-e3 b5-b4 68.c5-c6 Ta1-b1 69.Db2-e2 Dd1xe2+ 70.Te3xe2 b7xc6 had de partij direct uitgemaakt. **67.Le1-f2 Da4-c4 68.c5-c6 Dc4xc6 ?** Na 68...b7xc6 69.Db2-a3 b5-b4 70.Da3-a8 Pe4-f6 heeft wit geen dreigingen en zou zwart makkelijk gewonnen hebben. **69.Db2-b4 Dc6-e8 70.Te2-c2 Td1-d3 71.Lf2-e1 De8-g8 72.Db4-e7**

72...Td3xg3+ ?

Na verscheidene fouten van zijn tegenstander is wit met zijn dame binnengedrongen en heeft de open c-lijn bezet, maar desondanks zou zijn stelling hopeloos gebleven zijn, ware het niet dat voor Botwinnik's beslissende fout op de laatste zet voor de tijdcontrole. Zowel 72..Txd4 als 72..b4 waren mogelijk.

73.Le1xg3 Dg8xg3+ 74.Kg2-h1 Dg3-e1+ 75.Kh1-h2 1/2-1/2

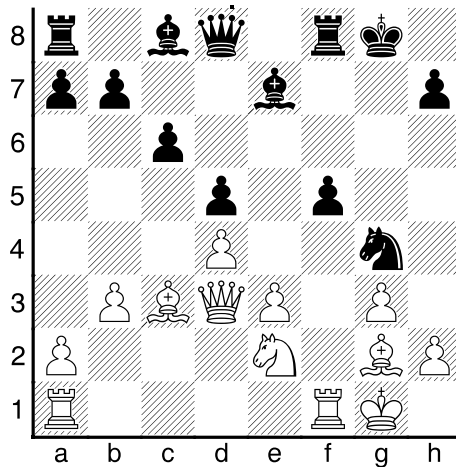
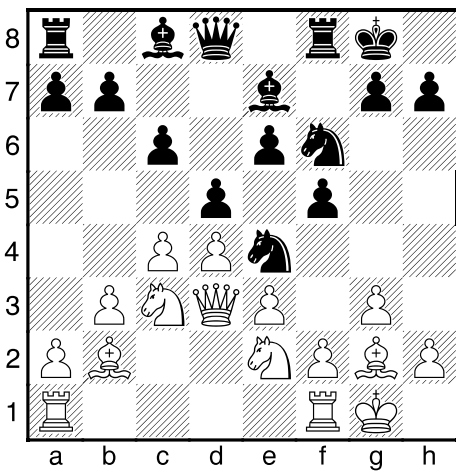
Played quite decently, although badly with time. Continue in the same vein – except finish it off...

Uitgebreide analyse van dit eindspel bij Kasparov, ben je wel een avondje zoet mee !
 Eindelijk dan, in de 21ste partij, kiest Bronstein voor 'zijn opening'; het Konings-Indisch.
 De klassiek geschoolde Botwinnik kan hier niet goed mee overweg en wordt volgens de regelen der Kunst van het bord geschoven, stand in de match weer gelijk.
 Menigeen zal na de volgende partij gedacht hebben dat het over en uit was met Botwinnik :

Bronstein,David I - Botwinnik,Mikhail

World Championship 19th Moscow (22), 06.05.1951
 (aantekeningen naar die van Evgeny Sveshnikov en Garry Kasparov)

- 1.d2-d4 e7-e6 2.c2-c4 f7-f5 3.g2-g3 Pg8-f6
 4.Lf1-g2 Lf8-e7 5.Pb1-c3 0-0 6.e2-e3 d7-d5
 7.Pg1-e2 c7-c6 8.b2-b3 Pf6-e4 9.0-0 Pb8-d7
 10.Lc1-b2 Pd7-f6 11.Dd1-d3

Door de wederzijdse zwaktes is de stelling wat chaotisch en in zo'n complex, onduidelijk gevecht was Botwinnik inferieur aan Bronstein.

- 16.Lg2-h3 !**
 Verhindert de manoeuvre Pf6-e4
16... Pg4-h6 17.Pe2-f4 Le7-d6 18.b3-b4 a7-a6
19.a2-a4 Dd8-e7

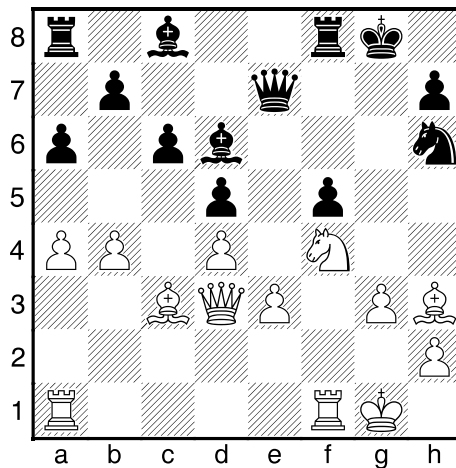
Volgens Boleslavsky is direct 11.f3 sterker; na 11..Pxc3 breekt wit door zonder damezet en na 11..Pd6 kan hij alsnog Dd3 doen.

11...g7-g5

Alweer deze patentzet van Botwinnik. Sveshnikov keurt hem af omdat hij te verplichtend is en geeft als alternatief :

11...Lc8-d7 12.f2-f3 Pe4xc3 13.Pe2xc3 Ld7-e8
 14.e3-e4 f5xe4 15.f3xe4 Le8-g6 en zwart kan de toekomst met vertrouwen tegemoet zien

- 12.c4xd5 e6xd5 13.f2-f3 Pe4xc3 14.Lb2xc3 g5-g4 15.f3xg4 Pf6xg4**

20.Ta1-b1

Met de idee b4-b5. Het directe 20.b4-b5 a6xb5 21.a4xb5 Ta8xa1 22.Tf1xa1 Ph6-g4 23.Lc3-d2 was interessant maar klaarblijkelijk wilde Bronstein geen haast maken met ruilen.

20...b7-b5

Hierna kan wit naar believen de a-lijn pakken, Kasparov geeft de voorkeur aan 20...Ld7 21.b5,axb5 22.axb5,Pg4 met het idee Ta3 of Ta2; Sveshnikov vindt Ld7 niets na 22...Tfe8 23.bxc6,bxc6 24.Tb7,Dxe3+ 25.Dxe3,Txe3 26.Ld2.

21.Lh3-g2

Ook hier verschilt Kasparov van mening met Sveshnikov; deze stelt voor 21.Tfe1 gevolgd door Ld2 en Db3 waarmee het paard in zijn passieve positie moet blijven omdat op Pg4 altijd Lxg4 en e3-e4 komt.

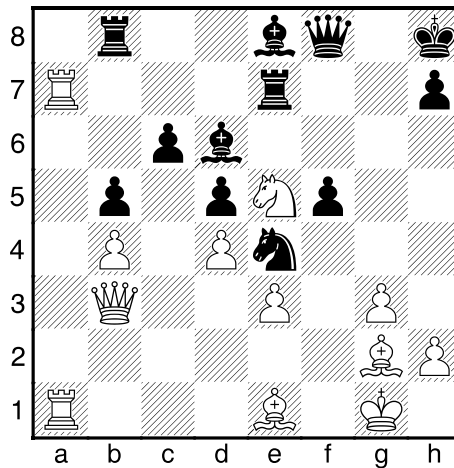
Oom Garry zegt daarop : 21.Tfe1,Pg4 22.Lxg4,fxg4 23.e4 ?,dxe4 24.en Lf5.

21...Ph6-g4 22.Lc3-d2 Pg4-f6 23.Tb1-b2 Lc8-d7

Volgens Bronstein onnauwkeurig, hij stelt voor 23...Pe4 'zwart dwingt de loper naar e1 of wit moet zijn belangrijke loper laten ruilen'. Kasparov : 'Ik zou het niet erg vinden om de loper op te moeten geven : 24.Ta1,Pxd2 25.Dxd2 gevolgd door Pd3 en Lf3 en zwart heeft hetzelfde probleem als in de partij : een volledig ontbreken van tegenspel.

24.Tf1-a1 Pf6-e4 25.Ld2-e1 Tf8-e8 26.Dd3-b3 Kg8-h8 27.Tb2-a2 De7-f8 28.Pf4-d3 Ta8-b8 29.a4xb5 a6xb5 30.Ta2-a7 Te8-e7 31.Pd3-e5 Ld7-e8

Het hoogtepunt van de strijd is bereikt; 31...Ld6xe5 32.d4xe5 is gevaarlijk en op 31...Dg7 komt 32.Ta8.

32.g3-g4 !!

Met dit sublieme pionoffer maakt wit de weg vrij voor de loper. Het is duidelijk dat Botwinnik niet eens gekeken heeft naar 32.g4 en dat deze zet als een schok gekomen moet zijn – en dat midden in de tijdnoodfase ! Vandaar zijn snelle verlies.. Kasparov ziet dit als het fundamentele verschil tussen mens en computer, bij een computer stort er niets in elkaar en is er geen beslissend effect te zien.

f5xg4 33.Lg2xe4 d5xe4 34.Le1-h4 Te7xe5

Meer kans op redding biedt 34...Te7xa7 35.Ta1xa7 Df8-f5 36.Lh4-g3 (36.Db3-a2 Tb8-b6 37.Lh4-d8 Tb6-b8 38.Pe5-f7+) 36...Tb8-d8 37.Ta7-f7 Df5-g5

35.d4xe5 Ld6xe5 36.Ta1-f1 Df8-g8 37.Lh4-g3 ! Le5-g7 38.Db3xg8+ 1-0

En Bronstein neemt een punt voorsprong.

Om dat punt in de 23^e partij weer te verspelen in een moeilijk eindspel met lichte stukken.

Dat is door velen uitgebreid geanalyseerd en valt ver buiten mijn competentie en ook buiten de idee achter deze serie, namelijk de minder bekende partijen voor het voetlicht brengen.

Botwinnik kreeg nu 3 jaar rust voordat Smyslof op de stoep stond, maar daarover volgende keer.

Ronald Ruytenberg

Geraadpleegde literatuur :

Mikhail Botvinnik, Match for the World Chess Championship, Botvinnik – Bronstein, Moscow 1951, Edition Olms

Garry Kasparov, On My Great Predecessors part II, Everyman Chess

David Bronstein & Tom Fürstenberg, The Sorcerer's Apprentice, Cadogan Chess

dinsdag 1 september 2009 door Hans Ree

Moderne voorbereiding

De jonge Nederlandse topspelers zijn vriendelijk en bescheiden, misschien al te bescheiden.

Halverwege het NH Chess Tournament in Amsterdam, waar een team van 'Rising Stars' tegen een team speelde dat 'Experience' werd genoemd, werd aan Jan Smeets gevraagd waarom het zo goed met hem ging.

'Ik heb de afgelopen tijd niet veel gespeeld en ook niet veel gestudeerd. Laten we het maar op geluk houden', zei hij. De buitenstaander zag weinig geluk, maar wel veel sterk spel van Smeets.

Het team van de ervaring was dit jaar sterk verjongd en bij de opkomende sterren waren geen geweldenaars als Magnus Carlsen of Sergei Karjakin. De Amerikaanse kampioen Hikaru Nakamura is vaak ook een geweldenaar, maar nu was hij ziek.

'Ervaring' won de wedstrijd met 27,5-22,5. Jan Smeets was de beste van de Rising Stars en won daarmee een plaats in het Ambertoernooi van volgend jaar.

Een mooie bonus. Dat Ambertoernooi van rapidpartijen en blindpartijen, vroeger in Monaco en de laatste jaren in Nice, brengt de wereldtop bijeen en de royale startgelden zijn ruim in overeenstemming met de kracht van de deelnemers.

De spectaculairste partij van het toernooi was Beljavski-Nakamura, briljant gespeeld door de zieke en brakende Nakamura. Die partij heb ik zaterdag in de papieren krant laten zien.

Een goede tweede was Van Wely - Stellwagen, uit de 9de ronde. Dezelfde opening en dezelfde offers op dezelfde velden.

Op een gegeven moment had Stellwagen snel mat kunnen geven, maar hij zag het niet. Ik zat naar de computerschermen te kijken naast Vlastimil Hort, die het wel had gezien en zei: 'Iemand als Akiba Rubinstein zou zo'n matmotief in een paar seconden zien.'

Rubinstein leefde van 1882 tot 1961. Je kunt wel een lijstje maken van legendarische schakers uit het verleden die dat mat meteen zouden zien, maar dan moet je bedenken dat Stellwagen het normaal gesproken ook meteen zou zien. Soms gaat het een beetje mis.

De mogelijkheid van dat mat werpt wel een schril licht op de moderne openingsvoorbereiding. Loek van Wely is samen met Teimoer Radjabov de grootste kenner van deze variant. Hij heeft er honderden uren op gestudeerd. Tot zet 24 had hij alles al eerder op het bord gehad en vier zetten later had hij mat kunnen gaan.

Zou het niet beter zijn om te improviseren, als je vier zetten na je minitieuze voorbereiding al mat kunt gaan? Nee, niet improviseren, maar nog beter voorbereiden, is het antwoord van de topspelers.

Door onderhoudswerkzaamheden bij de krant kan ik deze keer geen partijvenster maken. In plaats daarvan is er een video waar de partij wordt becommentarieerd door de Amerikaanse grootmeester Joel Benjamin. Meer video's zijn te vinden op de toernooiwebsite www.nhchess.com.

Loek van Wely - Daniel Stellwagen, Rising Stars vs Experience, Amsterdam

1.d4 Pf6 2.c4 g6 3.Pc3 Lg7 4.e4 d6 5.Pf3 0-0 6.Le2 e5 7.0-0 Pc6 8.d5 Pe7 9.b4 Ph5 10.g3

De lievelingszet van Loek van Wely. Meestal wordt tegenwoordig 10.Te1 gespeeld.

10...f5 11.Pg5 Pf6 12.f3 f4 13.b5

Ook dit is een specialiteit van Loek. De veilige zet is 13.Kg2

13...fxg3 14.hxg3 h6 15.Pe6 Lxe6 16.dxe6 Dc8 17.Pd5 Dxe6 18.Pxc7 Dh3 19.Tf2

19.Pxa8 Dxc3+ met remise door eeuwig schaak was natuurlijk niet wits bedoeling.

19...Pxe4 20.fxe4

Er is ook wel eens 20.Th2 gespeeld, maar na 20...Dd7 21.Pxa8 Pxc3 had zwart goede kansen.

20...Txf2 21.Kxf2 Tf8+ 22.Ke3 Dxc3+ 23.Kd2 Tf2 24.Pe8

Tot hier had Van Wely alles al eens eerder gehad.

24...Df3

De nieuwe zet die Stellwagen had voorbereid. In Van Wely-Radjabov, olympiade Dresden 2008, werd 24...h5 gespeeld. Die partij won wit na spannende avonturen.

25.Pxd6

Volgens Stellwagen was dit al fout en had wit meteen 25. De1 moeten doen.

25...Lf6 26.c5

Dit dreigt 27. Db3+ met onmiddellijke winst, maar het is een beslissende fout. Beter was 26.De1 en dan blijft het na 26...Th2 een zeer onduidelijke zaak.

26...Pd5

Een mooie en winnende zet.

27.exd5 e4 28.Ke1 Dg2

Hier had zwart de partij snel kunnen beslissen met 28...Lc3+ 29.Ld2 Dg3 30.Lxc3 e3 waarna wit mat wordt gezet, bijvoorbeeld door 31.Dd3 Tf1+ 32.Kxf1 Df2 mat.

29.Kd2 Lxa1

Dit wint ook, maar lang niet zo snel. Hij had met 29...Df3 de stelling van twee zetten geleden kunnen herhalen om na 30.Ke1 (er is geen behoorlijke verdediging tegen het dreigende mat) alsnog met 30...Lc3+ mat in een paar zetten te geven.

30.c6

Na 30.Pc4 Df3 31.Pb2 wint zwart simpel met 31...Lxb2 32.Lxb2 Df4+ 33.Kc2 De3

30...Df3 31.Pxe4 Dxe4 32.c7

Omdat zwart intussen een kwaliteit is voorgekomen, zijn wits vrijjionnen zijn enige kans. Na 32.cxb7 Le5 zou zwart makkelijk winnen.

32...Df4+ 33.Ke1 Lc3+ 34.Ld2 Dg3 35.Lxc3 Tf3+ 36.Kd2 Txc3 37.d6 De3+ 38.Ke1 Tc1 39.Dxc1

39.c8D+ Txc8 40.Dd5+ Kh8 is hopeloos voor wit.

39...Dxc1+ 40.Kf2

Hoewel wit slechts een loper voor de dame heeft, kan hij er nog op hopen om die op g4 te brengen of via f3 op b7, waarna zwart eeuwig schaak zou moeten geven. Zwart kan dat echter verhinderen.

40...Dc5+ 41.Kf3 Kf7 42.Lf1 Df5+ 43.Kg3 De6 44.Kf2 h5 45.a4 Kf6 46.Lg2 Dc8 47.Kg3 g5

Wit gaf op.

(bron : <http://weblogs.nrc.nl/schaken/2009/09/01/moderne-voorbereiding/#more-328>)